

PAPER DETAILS

TITLE: ÇOCUKLARDA YASAM DOYUMU, YASAM AMACI BELİRLEME VE
MÜKEMMELİYETÇİLİK ARASINDAKİ İLİSKİLER

AUTHORS: Süleyman Çifçi, Kenan Polat

PAGES: 57-73

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4232756>

Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
Mustafa Kemal University Journal of the Faculty of Education
Yıl/Year: 2024 ♦ Cilt/Volume: 8 ♦ Sayı/Issue: 14, s. 57-73

ÇOCUKLARDA YAŞAM DOYUMU, YAŞAM AMACI BELİRLEME VE MÜKEMMELİYETÇİLİK ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Dr. Süleyman ÇİFÇİ

MEB, Öğretmen, suleymancifci@gmail.com

Orcid: 0000-0003-0979-6298

Dr. Öğr. Üyesi Kenan POLAT

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, knnplt06@gmail.com

Orcid: 0000-0001-5903-2005

Özet

Bu çalışmanın amacı, 8-11 yaş arasındaki ilkokul 3. ve 4. sınıf öğrencilerinde yaşam doyumu, yaşam amacı belirleme ve mükemmeliyetçilik arasındaki olası ilişkileri incelemektir. Çalışmaya, 382 ilkokul öğrencisi (203 kız ve 179 erkek) katılmıştır. Çalışmada, "Çocuklar İçin Yaşam Doyum Ölçeği", "Çocuk ve Ergenlerde Yaşam Amacı Belirleme Ölçeği", "Çocuk-Ergen Mükemmeliyetçilik Ölçeği- Kısa Formu" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Çalışma bulgularına göre, yaşam amacı belirlemenin yaşam doyumunu pozitif yönde etkilediği ve bu ilişkide kendine özgü mükemmeliyetçiliğin aracılık rolü oynadığı saptanmıştır. Kendine özgü mükemmeliyetçilik, bireyin kendi koyduğu yüksek standartlar doğrultusunda başarıya ulaşma çabasını artırarak yaşam doyumunu olumlu yönde etkileyebilmektedir. Bununla birlikte, sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliğin bu ilişkide anlamlı bir aracılık rolü oynamadığı belirlenmiştir. Yaşam amacı belirleme, çocukların yaşamlarına bir yön duygusu kazandırarak anlamlı bir yaşama ulaşmalarını ve bu sayede yaşam doyumlarını artırmalarını sağlayabilir. Çalışma, çocukların kendi amaçlarını belirleyip bu amaçlara ulaşmaya çalışmalarıyla birlikte, kendine yönelik mükemmeliyetçiliklerini geliştirdiklerini ve bunun yaşamdan aldıkları doyumunu artırdığını ortaya koymaktadır. Araştırma bulguları, çocukların yaşam doyumlarını desteklemek için eğitim programlarında yaşam amacı belirleme ve olumlu mükemmeliyetçilik özelliklerinin vurgulanması gerektiğini göstermektedir. Diğer bir ifade ile bu sonuçlar, çocukların duygusal ve bilişsel gelişimine yönelik stratejik yaklaşımların önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Doyumu, Yaşama Amacı Belirleme, Kendine Özgü Mükemmeliyetçilik, Sosyal Kaynaklı Mükemmeliyetçilik

RELATIONSHIPS BETWEEN LIFE SATISFACTION, LIFE GOAL DETERMINATION AND PERFECTIONISM IN CHILDREN

Abstract

The aim of this study was to examine the relationships between life satisfaction, life goal determination and perfectionism in 3rd and 4th grade primary school students aged 8-11 years. 382 primary school students (203 female and 179 male) participated in this study. "Life Satisfaction Scale for Children", "Child And Adolescent Life Goal determination Scale" "Child-Adolescent Perfectionism Scale-Short Form" and "Personal Information Form" were used in this study. According to the findings of the study, it was found that life goals determination positively influenced life satisfaction and self-perfectionism mediated this relationship. Self-oriented perfectionism may positively influence life satisfaction by increasing the effort to achieve success in line with the high standards set by the individual. However, it was determined that socially prescribed perfectionism did not play a significant mediating role in this relationship. Life goal determination can enable children to reach a meaningful life by providing a sense of direction to their lives and thus increase their life satisfaction. The study reveals that when children set their own goals and try to achieve these goals, they develop their self-oriented perfectionism and this increases their life satisfaction. The findings of the study suggest that life goal determination and positive perfectionism should be emphasised in educational programmes to support children's life satisfaction. In other words, these results emphasise the importance of strategic approaches to children's emotional and cognitive development.

Key Words: Life Satisfaction, Life Goal Determination, Self-oriented Perfectionism, Socially Prescribed Perfectionism

Giriş

Tarih boyunca, iyi bir yaşamın ne olduğu sorusunun cevabı aranmış (Ryan ve Deci, 2001) ve yaşam doyumu, iyi yaşamın önemli göstergelerinden biri olarak kabul edilmiştir. Bireylerin kendi yaşamlarının ne kadar iyi, anlamlı ya da arzu edilir olduğuna ilişkin yaptıkları genel değerlendirme olarak tanımlanan yaşam doyumu (Bhatt ve Yadav, 2023; Prector, Linley ve Maltby, 2010; Veenhoven, 2015), Diener'a (1984) göre iyi oluşun en istikrarlı belirleyicisidir.

Araştırmalar yaşam doyumunun, cinsiyet (Chen, Cai, He ve Fan, 2020; Çam ve Artar, 2014), ebeveyn tutumları (Çivitçi, 2009), gelir düzeyi (Edwards ve Klemmack, 1973), mesleki ve sosyal durum, keyif verici aktivitelere katılım sıklığı (Peterson, Park ve Seligman, 2005) ve bireyin yaşamını sürdürdüğü yer ve mensubu olduğu kültür (Gundelach ve Kreiner, 2004) gibi faktörlere bağlı olarak değişkenlik gösterebildiğini ortaya koymuştur. Bu noktada, bireyin yaşam amaçlarına sahip olması, bunları büyük ölçüde gerçekleştirmesi ve yaşamının anlamlı olduğuna kanaat getirmesi yaşam doyumunun önemli belirleyicileri arasında sayılmaktadır (Neugarten, Havighurts ve Tobin, 1961).

Yaşam doyumu ile yaşam amacı belirleme arasındaki ilişki

Yaşam doyumu, bireyin kendi yaşamının ne derece anlamlı olduğuna dair yaptığı değerlendirmedir (Diener, 1984). *"Anlamlı bir yaşama sahip olma arzusu insanoğlunun temel güdülerinden biridir"* (Frankl, 2009: 113). Yaşam amaçları belirlemek ise anlamlı bir yaşama ulaşabilmenin önkoşulları arasında gösterilmektedir. Dolayısıyla yaşam amaçlarına sahip olmak yaşam doyumunu pozitif yönde etkileyebilecek faktörler arasındadır (Frankl, 1994; Ryff, Keyes ve Hughes, 2003).

Yaşam amaçları kısaca, bireylerin uzun vadede gerçekleştirmek istedikleri hedefler olup (Kasser ve Ryan, 1996) yaşamlarını anlamlı kılabilmek niyetiyle yürüdükleri yol olarak tanımlanabilir (Aldemir ve Demir, 2022). Yaşam amaçları, bireylerin hayatları boyunca varmak istedikleri noktayı gösteren bir harita niteliğindedir ve hayatta yön duygusuna sahip olunmasını sağlar (Ryff, 1989). Bu bağlamda yaşam amacı belirleme, bireylerin daha anlamlı bir yaşam sürmelerine katkı sağlayacağı için (Aldemir ve Demir, 2022) yaşam doyumlarını artırabilir.

Araştırmalar da yaşam amaçlarına sahip olma ile yaşam doyumu arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır (Blau, Goldberg ve Benolol, 2019; Burrow, Sumner ve Ong, 2014; Cotton Bronk, Lapsley, Talib ve Finch, 2009; Hofer ve Chasiotis, 2003; Olçar, Rijavec ve Ljubin Golub, 2019). Blau ve diğer. (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada hem kendine hem de başkalarına yönelik yaşam amaçları olan ergenlerin yaşam doyumlarının diğer gruplarla karşılaştırıldığında önemli ölçüde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Burrow ve diğer. (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmada yaşam amaçlarına sahip olmanın günlük yaşamda karşılaşılan problemler, sağlık durumundaki değişiklikler ve olumsuz duygulanımın yaşam doyumu üzerindeki negatif etkilerine karşı koruyucu bir faktör olduğu belirlenmiştir. Başka bir çalışmada bireylerde amaç arayışının, yaşam doyumunu artırdığı bildirilmiştir (Cotton Bronk ve diğer., 2009). Diğer bir çalışmada, yaşam amaçları ile yaşam doyumu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ve yetkinlik ihtiyacının tatmininin bu ilişkiye kısmen aracılık ettiği belirlenmiştir (Olçar ve diğer., 2019). Aydıner (2011) tarafından Türkiye'de gerçekleştirilen çalışmada ise öğrencilerin yaşam amaçları alt boyutları (kişisel gelişim, sosyal sorumluluk, bireysel farkındalık ve fiziksel görünüm) ile yaşam doyumları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yaşam doyumu ile yaşam amacı belirleme ilişkisinde mükemmeliyetçiliğin aracılık rolü

Yaşam doyumu, bireyin kendi yaşamına ilişkin yaptığı öznel değerlendirmenin ürünüdür. (Diener, 1984). Bireyin, yaşamını değerlendirirken nasıl hissettiği, beklentilerinin ne olduğu ve ne kadarını karşılayabildiği yapılan değerlendirmede oldukça etkilidir (Veenhoven, 2015). Yukarıdan Aşağıya Yaklaşımı'na göre olaylar tek başına negatif ya da pozitif olarak değerlendirilemez. Örneğin, bireylerin kişilik özellikleri kendi yaşamlarını değerlendirmelerinde belirleyici olabilmektedir

(Diener, 1984; Heller, Watson ve Ilies, 2004; Lucas, 2004; Steel, Schmidt ve Shultz, 2008). Araştırmacılar dışı dönüklük, nevrotiklik ve deneyime açıklık gibi kişilik özelliklerinin bireylerin yaşam doyumları üzerinde pozitif ya da negatif etkilerinin olduğunu belirlemiştir (Eryılmaz ve Ercan, 2011; Heller ve diğer., 2004; Steel ve diğer., 2008). Mükemmeliyetçiliğin bireylerin yaşam doyumları üzerinde etkili olabilecek kişilik özellikleri arasında olduğu iddia edilmiştir (Bhatt ve Yadav, 2023; Chen ve diğer., 2017; Çapan, 2010; Wang ve Wu, 2022).

Mükemmeliyetçilik, bireyin mükemmele ulaşmak için kendisine ve diğerlerine yönelik standartlar belirlemesi, kendisinden ve diğerlerinden içinde bulunulan durumun gerektirdiğinden daha yüksek düzeyde performans beklentisi içinde olması ve davranışları katı bir biçimde değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (Burns, 1980; Hewitt ve Flett, 1991; Hollender, 1965). İş yaşamı, okul hayatı, sosyal yaşantılar ve arkadaşlık ilişkileri başta olmak üzere yaşamın neredeyse tüm alanlarında belirleyici olabilmektedir (Stoeber ve Stoeber, 2009). Hollender'e (1965) göre mükemmeliyetçiler, ne kadar çaba gösterirlerse gösterebilir, kendi performanslarından nadiren memnun olurlar. Bireyin, herhangi bir konuda, yaptığı herhangi bir çalışmada veya sergilediği herhangi bir performansta sürekli eksik araması ya da hataları olduğunu düşünmesi, fiziksel ve zihinsel sağlığını olumsuz yönde etkileyebileceği gibi yaşam doyumunu da azaltmaktadır (Bhatt ve Yadav, 2023). Bununla birlikte mükemmeliyetçiliğin bireylerin yaşamını sadece olumsuz yönde etkilediğini ifade etmek uygun değildir. Mükemmeliyetçilik, bireyin çeşitli yaşam alanlarında daha iyi performans göstermesine katkı sağlayabilir (Chen ve diğer., 2017; Çapan, 2010; Silverman, 1999; Stoeber ve Otto, 2006; Stoeber ve Stoeber, 2009).

Araştırmacılar, mükemmeliyetçiliğin tek boyutlu bir yapıda olmadığını ifade etmektedir (Hamachek 1978; Hewitt ve Flett, 1991). Hewitt ve Flett'e (1991) göre, mükemmeliyetçiliğin "kendine özgü mükemmeliyetçilik", "başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik" ve "sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik" olmak üzere üç bileşeni bulunmaktadır. Kendine özgü mükemmeliyetçilik, bireyin başarısız olma ihtimalini ortadan kaldırmak için kendisine katı standartlar koyarak mükemmelliğe ulaşma çabasıdır. Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik, öteki odaklı bir yaklaşımdır. Sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik ise bireyin arkadaşları, ebeveynleri, öğretmenleri, akrabaları gibi önemli gördüğü diğer bireylerce belirlenmiş olan standartlara eksiksiz bir şekilde ulaşma ve beklentileri tam olarak karşılama arzusudur. Hamachek (1978) ise mükemmeliyetçiliği "normal mükemmeliyetçilik" ve "nevrotik mükemmeliyetçilik" olmak üzere iki ayrı biçimde değerlendirmiştir. Normal mükemmeliyetçilik, bireyin kendisine gerçekçi hedefler belirlemesi, zaman zaman esneklik göstermek kaydıyla belirlediği standartlara ulaşabilmek için ciddiyetle çalışması ve bundan keyif almasıdır. Nevrotik mükemmeliyetçilik ise bireyin katı standartlara sahip olarak, kendisine ulaşamayacağı hedefler belirlemesi, belirlediği hedeflere ulaşma çabasını asla yeterli görmemesi ve performansını katı bir şekilde değerlendirmesidir (Hamachek, 1978).

Yukarıda da ifade edildiği üzere özellikle kendine özgü mükemmeliyetçilik bireylerin yaşam doyumlarını pozitif yönde etkilerken sosyal kaynaklı ve nevrotik mükemmeliyetçilik ise yaşam doyumunu negatif yönde etkileme potansiyeline sahiptir. Araştırmalar da bunu doğrular niteliktedir (Bhatt ve Yadav, 2023; Stoeber ve Otto, 2006; Uz Baş, 2011). Uz Baş (2011) tarafından Türkiye'deki ilköğretim öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışmada, mükemmeliyetçiliğin yaşam doyumunu ile pozitif yönde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bhatt ve Yadav (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise mükemmeliyetçilik ile yaşam doyumunu arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çinli öğrencilerle gerçekleştirilen başka bir çalışmada uyumlu mükemmeliyetçilerin uyumsuz mükemmeliyetçilere göre daha fazla yaşam doyumunu ve daha az stres hissettikleri belirlenmiştir (Chen ve diğer., 2017). Bir diğer çalışmada kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile yaşam doyumunu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çapan, 2010). Stoeber ve Otto (2006) tarafından gerçekleştirilen başka bir çalışmada ise başkaları tarafından yapılan hatalar ve olumsuz değerlendirmelerle çok fazla ilgilenmeyen normal mükemmeliyetçilerin, kendilerine yönelik mükemmeliyetçilik çabalarının olumlu sonuçlarının

olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle çocuklarda kendine özgü mükemmeliyetçiliğin yaşam doyumunu pozitif yönde; sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliğin ise negatif yönde etkileyeceği ifade edilebilir. Mükemmeliyetçilik aynı zamanda çocukların yaşam amaçlarına ne kadar ulaşabildiğini değerlendirmesi noktasında da belirleyici olabilir. Dolayısıyla, her iki mükemmeliyetçilik türünün de çocuklarda yaşam amacı belirleme ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkiye aracılık edeceği söylenebilir.

Bu çalışmada, çocuklarda yaşam amaçları ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin ve bu ilişkide kendine özgü mükemmeliyetçilik ve sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliğin aracılık rolünün araştırılması amaçlanmaktadır. Önceki araştırmalar, yaşam amaçlarına sahip olmanın, yaşam doyumunu desteklediğini ortaya koymaktadır (Blau ve diğer., 2019; Hofer ve Chasiotis, 2003). Çocukların yaşam amaçlarına sahip olmaları ve bunları gerçekleştirmek için çalışmaları yaşamdan daha fazla doyum elde etmelerini sağlayabilir. Araştırma sonuçlarına göre, mükemmeliyetçilik bireylerin yaşamlarının olumlu mu yoksa olumsuz mu olduğuna karar vermeleri noktasında belirleyici bir faktördür (Bhatt ve Yadav; 2023; Çapan, 2010). Mükemmeliyetçilik, bireyin bakış açısına göre yaşam doyumunu pozitif ya da negatif yönde etkileyebilmektedir. Dolayısıyla, çocukların belirledikleri yaşam amaçlarına ne kadar ulaşabildiklerine ya da ne kadar doyumlu bir yaşama sahip olduklarına ilişkin yaptıkları değerlendirmelerin mükemmeliyetçilik özelliklerine bağlı olarak değişkenlik gösterebileceği ifade edilebilir. Alan yazın incelendiğinde bireylerin yaşam amaçları ve mükemmeliyetçilik ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkilerin incelendiği çeşitli çalışmalara (Bhatt ve Yadav; 2023; Blau ve diğer., 2019; Çapan, 2010; Olçar ve diğer., 2019) ulaşılmaktadır. Ancak, bu çalışmaların ergenler ve yetişkinler üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. İlkokul öğrencilerinin yaşam amacı belirleme, mükemmeliyetçilik ve yaşam doyumlarına ilişkin bulguların nasıl şekillendiğinin ise yeterince araştırılmadığı söylenebilir. Çocukların bilişsel ve duygusal gelişimi ergenlerden ve yetişkin bireylerden farklıdır (Bacanlı, 2004). Bu nedenle, yaşam amacı belirleme, mükemmeliyetçilik ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkilerin çocukluk döneminde farklı biçimlerde ortaya çıkabileceği düşünülmektedir. Bu çalışma, özellikle 8-11 yaş aralığında bulunan çocuklarda söz konusu değişkenlerin nasıl etkileşime girdiğini araştırarak alan yazındaki ciddi bir boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla, bu çalışmanın çocukların yaşam amaçları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkilerin belirlenmesine, çocukların yaşam doyumlarının artırılmasına ve çocukluk döneminin daha sağlıklı bir biçimde geçirilmesi noktasında çocukların desteklenmesine katkı sağlayabileceği ifade edilebilir. Bu veriler doğrultusunda, önceki araştırma bulgularından yola çıkılarak, bu çalışmada aşağıdaki hipotezler (H'ler) önerilmiştir:

H1. Çocuklarda yaşam amacı belirleme, yaşam doyumunu ile pozitif yönde ilişkili olacaktır.

H2. Çocuklarda yaşam amacı belirleme ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkiye kendine özgü mükemmeliyetçilik aracılık edecektir.

H3. Çocuklarda yaşam amacı belirleme ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkiye sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik aracılık edecektir.

Yöntem

Araştırma deseni

Bu çalışmada nicel araştırma desenlerinden olan ilişkisel araştırma deseni kullanılmıştır. Bu araştırma deseninde amaç, araştırmaya konu olan değişkenleri manipüle etmeden değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek ve bu ilişkilerden yola çıkarak kestirimlerde bulunmaktır (Fraenkel, Wallen ve Huyn, 2012).

Katılımcılar

Katılımcılar, 179'u kız (%46.90) ve 203'ü erkek (%53.10) erkek olmak üzere toplam 382 ilkokul öğrencisinden oluşmaktadır. Öğrencilerin 185'i (%48.40) üçüncü, 197'si (%51.60) ise dördüncü sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin yaş ortalaması 9.40'tır (SS = 0.70, en az – en çok = 8–11).

Çalışma grubu uygun örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Olasılıksal olmayan örnekleme yöntemlerinden olan uygun örneklemede araştırmacılar zaman, maliyet ve ulaşılabilirlik açısından en uygun olan katılımcılara ulaşır. Katılımcıların olasılık temelli seçilmemesi uygun örneklemin önemli sınırlılıklarından biridir çünkü bulguların genellenmesi ve tekrar edilmesinde sınırlılıklara neden olur. Bu sorunları olabildiğince azaltabilmek için Gravetter and Forzano (2018) tarafından önerildiği şekilde katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Değişken	n	%
Cinsiyet		
Kız	203	%53.10
Erkek	179	%46.90
Grade		
3. Sınıf	185	%48.40
4. Sınıf	197	%51.60
Sosyoekonomik düzey		
Düşük	25	%6.50
Orta	266	%69.60
Yüksek	91	%23.80
Ebeveyn tutumları		
Demokratik	199	%52.10
Aşırı otoriter	44	%11.50
Aşırı korumacı	124	%32.50
İlgisiz	7	%1.80
Kararsız ve dengesiz	8	%2.10

Veri toplama araçları

Demografik bilgi formu

Demografik bilgi formu araştırmacılar tarafından hazırlandı. Demografik bilgi formu katılımcıların yaş, cinsiyet, sınıf, sosyoekonomik düzey ve ebeveyn tutumlarını belirlemek için kullanıldı.

Çocuklar İçin Yaşam Doyumu Ölçeği (ÇYDÖ)

Yetişkinlerde yaşam doyumunu ölçmek için Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen ölçek Gadermann, Schonert-Reichl ve Zumbo (2010) tarafından çocuklar için uyarlanmıştır. Ölçek 5’li Likert tipinde (1=hiç katılmıyorum, 5=tamamen katılıyorum) beş maddeden tek boyutlu bir ölçektir. Ölçek Altay ve Ekşi (2018) tarafından Türk kültürüne uyarlanmıştır. Geçerlik analizi ölçeğin faktör yapısının Türk kültüründe de doğrulandığını göstermiştir ($\chi^2/sd = 0.801$, GFI = 0.996, AGFI = 0.989, CFI = 1.000, RMSEA = 0.000, RMR = 0.019). Güvenirlik analizi ise Cronbach α iç tutarlık katsayısının 0.792 olduğunu ortaya koymuştur (Altay ve Ekşi, 2018).

Çocuk ve Ergenlerde Yaşam Amacı Belirleme Ölçeği (ÇEYABÖ)

Ölçek, Aldemir ve Demir (2022) tarafından çocuk ve ergenlerde yaşam amaçlarını belirlemek için geliştirilmiştir. Ölçek, 5’li Likert tipinde (1= yaşamım için kesinlikle bir amaç değildir, 5 = yaşamım için kesinlikle bir amaçtır) 46 maddeden oluşmaktadır. Açıklayıcı faktör analizi ölçeğin 10 alt boyuttan oluştuğunu ortaya koymuştur. Doğrulamalı faktör analizi ise model uyumun yeterli olduğunu göstermiştir ($\chi^2 = 1579.10$, $sd = 941$, $p < .001$ $\chi^2/sd = 1.68$, CFI = 0.91, IFI = 0.91, RMSEA = 0.05, SRMR = 0.07). Güvenirlik analizi ise Cronbach α iç tutarlık katsayısının ölçeğin tamamı için 0.90 olduğunu göstermiştir (Aldemir ve Demir, 2022).

Çocuk-Ergen Mükemmeliyetçilik Ölçeği- Kısa Form (ÇEMÖ-KF)

Ölçek, çocuk ve ergenlerde mükemmeliyetçiliği ölçmek için Flett ve diğer. (2016) tarafından geliştirilen Çocuk-ergen Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin kısa formudur. Ölçeğin kısa formu Flett ve diğer. (2016) tarafından geliştirilen Çocuk-ergen Mükemmeliyetçilik Ölçeği temel alınarak Bento ve diğer. (2020) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, iki alt ölçekten (kendine özgü mükemmeliyetçilik ve sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik) ve 5'li Likert tipinde (1 = tamamen yanlış, 5 = tamamen doğru) dokuz maddeden oluşmaktadır. Ölçek, Yıldırım ve Balcı Çelik (2022) tarafından Türk kültürüne uyarlanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi ölçeğin iki faktörlü yapısının Türk kültüründe korunduğu ortaya koymuştur. Doğrulamalı faktör analizi ise ölçeğin kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğunu göstermiştir ($\chi^2/sd = 2.87$, GFI = 0.956, AGFI = 0.924, CFI = 0.956, RMSEA = 0.072, SRMR = 0.07). Güvenirlik analizinde ölçeğin Cronbach α iç tutarlık katsayısı 0.80 bulunmuştur. Alt ölçeklerin Cronbach α iç tutarlık katsayıları ise sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik için 0.80, kendine özgü mükemmeliyetçilik için 0.81 bulunmuştur (Yıldırım ve Balcı Çelik, 2022).

İşlem

Çalışma öncesinde Millî Eğitim Bakanlığı'ndan araştırma izni ve XXX Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır (No: 23_02_25, Tarih: 27.02.2023). Çalışma ayrıca 1964 Helsinki Bildirgesi ve daha sonra yapılan değişikliklere uygun olarak yürütülmüştür. Onayların alınmasının ardından formlar basılı hale getirilmiştir. Daha sonra okullar ile görüşülmüş ve veri toplamak için uygun olan okullardan randevu alınmıştır. Randevu gün ve saatlerinde okullara gidilerek yüz yüze veri toplama işlemi yapılmıştır. Katılımcılar formları 15-20 dakika içinde doldurmuştur. Çalışmaya katılmadan önce katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Verilerin analizi

Veri analizi iki aşamada gerçekleştirildi. İlk aşamada betimsel istatistikler ve istatistiksel varsayımlar incelendi. Betimsel istatistikler ve istatistiksel varsayımların analizinde SPSS23 programı kullanıldı. İkinci aşamada araştırmanın hipotezleri paralel aracılık analizi ile test edildi. Aracılık analizi PROCESS 4.2 (model 4; Hayes, 2022) eklentisi ile yapıldı. Aracılık etkisinin anlamlılığı bootstrapping kestirim yöntemi ile 5000 örnekleme yapılarak test edildi. Güven aralığı (CI) %95 olarak belirlendi. Bu kriter bağlamında, güven aralığının sıfıra denk gelmemesi aracılık etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu anlamına gelmektedir (Hayes,2022).

Bulgular

Betimsel istatistikler

Korelasyon analizi ve betimsel istatistik bulguları Tablo 2'de sunulmuştur. Veri setinde kayıp veri olmadığı belirlendi. Tek değişkenli uç değerler için değişkenlerin z standart puanları hesaplandı ve ± 3.29 aralığı dışında kalan (Tabachnick ve Fidel, 2013) yedi veri analiz dışı bırakıldı. Çok değişkenli uç değerler için Mahalanobis uzaklığı hesaplandı ve kritik değeri aşan dört veri analiz dışı bırakıldı. Tek ve çok değişkenli uç değerlerin veri setinden çıkarılmasından sonra katılımcı sayısı 371 oldu. Normallik varsayımı için çarpıklık ve basıklık katsayıları incelendi. Değişkenlerin çarpıklık değerlerinin -0.939 ile -0.601 aralığında, basıklık değerlerinin ise 0.049 ile 0.189 aralığında olduğu belirlendi. Basıklık ve çarpıklık değerleri ± 1.5 aralığında olduğu için verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edildi (Tabachnick ve Fidel, 2013). Son olarak yordayıcı değişkenler arasındaki oto korelasyon ve çoklu bağlantı sorunları incelendi. Oto korelasyon için Durbin-Watson katsayısı hesapladı ve 2.015 bulundu. Durbin-Watson değeri 0 ile 4 arasında değer alabilmekte ve değerin 2 olması yordayıcılar arasında oto korelasyon olmadığı anlamına gelmektedir (Field, 2024). Bu bulguya göre yordayıcı değişkenler arasında oto korelasyon olmadığı kabul edildi. Çoklu bağlantı sorunu için korelasyon, VIF (variance inflation factor) ve tolerans değerleri incelendi. Korelasyon değerlerinin 0.90'dan küçük, VIF değerlerinin 10'dan küçük ve tolerans değerlerinin 0.10'dan büyük olması yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olmadığı anlamına gelmektedir (Field, 2024). Analizde, yordayıcı değişkenler arasındaki korelasyon değerlerinin 0.185 ile 0.479 aralığında,

VIF değerlerinin 1.130 ile 1.460 aralığında ve tolerans değerlerinin ise 0.685 ile 0.885 arasında değer aldığı belirlendi. Bulgular yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olmadığını gösterdi.

Tablo 2. Korelasyon analizi ve betimsel istatistik sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7
1. Cinsiyet	-						
2. SED	-0.016	-					
3. Ebeveyn tutumları	0.091	0.074	-				
4. Yaşam doyumu	0.022	-0.163**	0.254**	-			
5. Yaşam amacı belirleme	-0.042	-0.030	-0.007	0.311**	-		
6. SK mükemmeliyetçilik	0.028	-0.044	-0.025	0.255**	0.432**	-	
7. KÖ mükemmeliyetçilik	0.043	-0.138**	-0.060	0.185**	0.369**	0.479**	-
Ortalama				188.049	20.092	16.817	18.625
Standart sapma				26.450	4.176	2.869	4.284
Çarpıklık				-0.677	-0.898	-0.939	-0.601
Basıklık				0.049	0.189	0.096	0.094
Cronbach alfa				0.738	0.934	0.626	0.746
VIF				1.130	1.349	1.356	1.460
Tolerans				0.885	0.741	0.737	0.685

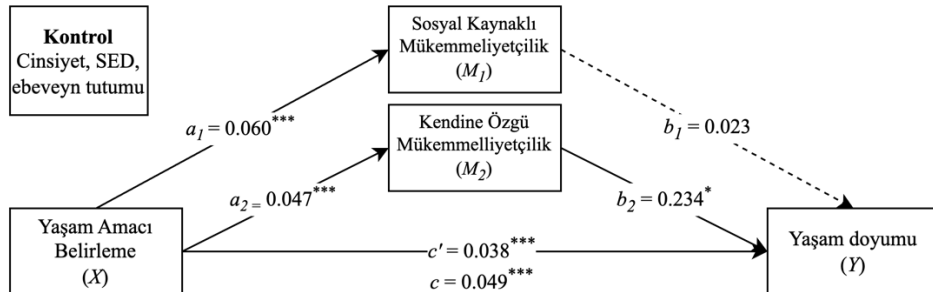
SED = Sosyoekonomik düzey. KÖ = Kendine özgü. SK = Sosyal kaynaklı. Cinsiyet kukla değişken olarak kodlandı (kadın için 1; erkek için 0); SED kukla değişken olarak kodlandı (düşük için 1; orta ve yüksek için 0); Ebeveyn tutumları kukla değişken olarak kodlandı (demokratik için 1; aşırı otoriter, aşırı korumacı, ilgisiz ve kararsız-dengesiz için 0). ** $p < 0.01$.

Tablo 2 incelendiğinde, yaşam doyumunun yaşama amacı belirleme ($r = 0.311$, $p < .01$), kendine özgü mükemmeliyetçilik ($r = 0.255$, $p < .01$) ve sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik ($r = 0.185$, $p < .01$) ile pozitif yönde ilişkili olduğu belirlendi. Ayrıca yaşam amacı belirleme, kendine özgü mükemmeliyetçilik ($r = 0.432$, $p < .01$) ve sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik ($r = 0.369$, $p < .01$) ile pozitif yönde ilişkilidir. Kendine özgü mükemmeliyetçilik ise sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik ($r = 0.479$, $p < .01$) ile pozitif yönde ilişkilidir. Demografik değişkenlerden olan SED, yaşam doyumu ($r = -0.163$, $p < .01$) ve sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik ($r = -0.138$, $p < .01$) ile negatif ilişkilidir. Son olarak, ebeveyn tutumları yaşam doyumu ($r = 0.254$, $p < .01$) ile pozitif yönde ilişkilidir.

Paralel çoklu aracılık modeli analizi

Analiz için varsayımların sağlanmasının ardından paralel çoklu aracılık analizi gerçekleştirildi. Şekil 1'de sonuçları gösterilen modelde yaşam amaçları belirleme ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik ve kendine özgü mükemmeliyetçiliğin aracılık rolleri incelendi. Cinsiyet, sosyoekonomik düzey (SED) ve ebeveyn tutumları ilgili literatür bilgisine dayanılarak kontrol değişkenleri olarak analize eklendi.

Şekil 1. Paralel çoklu aracılık analizi sonuçları *** $p < 0.001$, * $p < 0.05$.

Şekil 1 ve Tablo 3'te sunulan paralel çoklu aracılık modeli analizi sonuçları incelendiğinde yaşam amaçları belirlemenin sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliği ($B = 0.060$, $SH = 0.008$, $t = 7.856$, $p < 0.001$), kendine özgü mükemmeliyetçiliği ($B = 0.047$, $SH = 0.006$, $t = 8.143$, $p < 0.001$) ve yaşam doyumunu (doğrudan etki; $B = 0.038$, $SH = 0.008$, $t = 4.643$, $p < 0.001$) pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordadığı belirlenmiştir. Ayrıca, sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik yaşam doyumunu anlamlı bir şekilde yordamamaktadır. Kendine özgü mükemmeliyetçilik ise yaşam doyumunu ($B = 0.234$, $SH = 0.008$, $t = 2.502$, $p < 0.05$) pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

Tablo 3. Şekil 1'de Gösterilen Yaşam Doyumu Paralel Çoklu Aracılık Modeli için Regresyon Katsayıları, Standart Hatalar ve Model Özet Bilgileri

		Sonuç										
		M1(SKM)			M2(KÖM)			Y(YD)				
Yordayıcı		Katsayı	SH	<i>p</i>	Katsayı	SH	<i>p</i>	Katsayı	SH	<i>p</i>		
X(YAB)	<i>a</i> ₁	0.060	0.008	< .001	<i>a</i> ₂	0.047	0.006	< .001	<i>c'</i>	0.038	0.008	< .001
M1(SKM)	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>b</i> ₁	0.023	0.053	.668
M2(KÖM)	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>b</i> ₂	0.204	0.082	.013
Sabit	<i>i</i> _{M1}	7.533	1.471	< .001	<i>i</i> _{M2}	7.930	1.151	< .001	<i>i</i> _Y	8.141	1.588	< .001
		<i>R</i> ² = 0.159			<i>R</i> ² = 0.190			<i>R</i> ² = 0.211				
		F(4,366) = 17.139, <i>p</i> < .001			F(4,366) = 17.178, <i>p</i> < .001			F(6,364) = 17.178, <i>p</i> < .001				

YAB = Yaşam amacı belirleme, SKM = Sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik, KÖM = Kendine özgü mükemmeliyetçilik, YD = yaşam doyumunu.

Tablo 4'te gösterildiği üzere toplam dolaylı etki anlamlıdır ($B = 0.011$, $SH = 0.004$, %95 G.A.= 0.004, 0.018). Bu bağlamda model anlamlıdır ve bağımsız değişkenler yaşam doyumunu varyansının %21.1'ini açıklamaktadır ($F(6,364) = 17.178$, $p < .001$, $R^2 = 0.211$). Ayrıca, yaşam amacı belirleme ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkide sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliğin aracılık etkisi anlamlı değilken ($B = 0.001$, $SH = 0.003$, %95 G.A.= -0.005, 0.008), kendi özgü mükemmeliyetçiliğin aracılık etkisi anlamlıdır ($B = 0.010$, $SH = 0.004$, %95 G.A.= 0.010, 0.018).

Tablo 4. Yaşam amaçları belirlemenin paralel çoklu aracılık yolu ile yaşam doyumunu üzerindeki dolaylı etkisi

Yol	Katsayı	%95 G.A.	
		Alt Sınır	Üst Sınır
Toplam etki	0.049	0.034	0.063
Doğrudan etki	0.038	0.022	0.054
Toplam dolaylı etki	0.011	0.004	0.018
Yaşam amacı belirleme → Sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik → Yaşam doyumunu	0.001	-0.005	0.008
Yaşam amacı belirleme → Kendine özgü mükemmeliyetçilik → Yaşam doyumunu	0.010	0.010	0.018

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, çocuklarda yaşam amacı belirleme ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yaşam amacı belirleme ve yaşam doyumunu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu, kendine özgü mükemmeliyetçiliğin yaşam amacı belirleme ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkiye aracılık ettiği, sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliğin ise aracılık etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Çocuklarda yaşam amaçları belirlemenin kendine özgü mükemmeliyetçilik düzeylerini artırabileceği ve bunun sonucunda çocukların yaşam doyumunu düzeylerinin artabileceği istatistiksel olarak doğrulanmıştır.

Çalışmanın bulgularına göre, Hipotez 1 doğrulanmıştır. Yaşam amacı belirleme ile yaşam doyumunu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu bulunmuş ve yaşam amacı belirlemenin, yaşam

doyumunun önemli bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Bu bulguya göre çocuklarda yaşam amacı belirleme yaşam doyumu artışında önemli bir etken olarak değerlendirilebilir. Bu sonuç önceki araştırmaların sonuçlarıyla uyumludur. Araştırmacılar, yaşam amacı belirlemenin sağlık durumunda meydana olumsuz değişimlerin, günlük hayatta karşılaşılan problemlerin ve hissedilen olumsuz duyguların negatif etkilerini azalttığını, fiziksel ve ruhsal problemlere karşı koruyucu etkilerinin olduğunu (Burrow ve diğer., 2014; Heisel ve Flett, 2004; Reker, Peacock ve Wong, 1987) ve yaşam doyumunu yükselttiğini (Aydiner 2011; Blau ve diğer., 2019; Cotton ve diğer., 2009; Sezer ve Turğut, 2019) belirlemiştir. Yaşam doyumu bireylerin kendi yaşamlarının ne derece anlamlı olduğuna ilişkin yaptıkları bilişsel bir değerlendirmedir (Diener, 1984). Yaşam amacı belirlemek, bireyin hayatta bir yön duygusuna sahip olmasını, anlamlı ve arzu edilebilir bir yaşama kavuşmasını desteklemektedir (Aldemir ve Demir, 2022; Ryff, 1989; Ryff ve diğer., 2003). Dolayısıyla yaşamda ulaşmak istedikleri amaçlarını belirlemiş olan çocukların, boşluk duygusu yaşamadıkları ve kendi yaşamlarının daha anlamlı olduğunu düşündükleri, günlük hayatta karşılaştıkları problemlerin üstesinden daha kolay geldikleri ve olumsuz duyguları daha az hissettikleri için yaşamdan yüksek düzeyde doyum elde ettikleri ifade edilebilir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir sonuca göre Hipotez 2 doğrulanmıştır. Kendine özgü mükemmeliyetçiliğin çocuklarda yaşam amacı belirleme ve yaşam doyumu arasındaki ilişkide aracılık rolü vardır. Bu bulgu, yaşam amacı belirlemenin yaşam doyumu varyansını doğrudan ve dolaylı olarak kendine özgü mükemmeliyetçilik aracılığıyla açıkladığını göstermektedir. Yaşam doyumu, bireyin kendi yaşamını değerlendirmesinin neticesinde ulaştığı sonuçtur (Diener, 1984). Birey kendi yaşamını, önceden belirlediği standartlar ve mevcut beklentileri doğrultusunda değerlendirmektedir (Veenhoven, 2015). Kendine yönelik mükemmeliyetçilik bireyin başarısız olma ihtimalini azaltıp amaçlarına ulaşabilmek için kendisine yönelik standartlar belirlemesidir (Hewitt ve Flett, 1991). Uz Baş (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışmada mükemmeliyetçilik ve yaşam doyumu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, diğer bir çalışmada uygun düzeyde mükemmeliyetçiliğin stresi azalttığı ve yaşam doyumunu artırdığı belirlenmiştir (Chen ve diğer., 2017). Çapan (2010) tarafından gerçekleştirilen başka bir çalışmada kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin yaşam doyumunu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Stoeber ve Otto (2006) da kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin bireyin beden ve ruh sağlığı üzerinde olumlu sonuçları olduğunu bildirmiştir. Çocukların yaşamda ulaşmak istedikleri amaçlar belirlemeleri belirsizliği ortadan kaldıracığı için çocukların stres düzeylerini azaltıp yaşamdan daha fazla doyum elde etmelerine yardımcı olabilir. Çocukların yaşam amacı belirlemeleri aynı zamanda kendi beklenti ve standartlarını netleştirmelerine yardımcı olabilir ve kendine yönelik mükemmeliyetçiliklerini pozitif yönde etkileyebilir. Bu noktada yaşam amaçları çocuklar için bir yol haritası niteliğinde olabilir. Belirledikleri amaçlara ulaşabilmek için kendi standartlarını oluşturup bu doğrultuda çaba sarf etmeleri de daha anlamlı bir yaşama sahip olduklarını düşünmelerini sağlayabilir. Dolayısıyla kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin, çocukların belirledikleri yaşam amaçlarını değerlendirmelerine ve iyi bir yaşama sahip olduklarını düşünüp yaşamdan yüksek düzeyde doyum elde ettiklerini düşünmelerine aracılık ettiği ifade edilebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Hipotez 3 doğrulanmamıştır. Sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliğin çocuklarda yaşam amacı belirleme ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiye aracılık etmediği belirlenmiştir. Sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik, bireyin önemli gördüğü diğer bireylerce belirlenmiş olan standartlara ulaşma ve diğerlerinin beklentilerini karşılama çabasıdır (Hewitt ve Flett, 1991). Bu noktada çocuğun ulaşmak istediği standartlar doğrudan kendisi tarafından değil diğer bireyler tarafından belirlenmektedir. Araştırmacılar, sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik ile sosyal kaygı arasında pozitif yönlü (Laurenti vd., 2008), güvenli bağlanma (Çelik, Ekşi ve Gülsu, 2017) ve kendini affetme eğilimi (Karataş ve Uzun, 2021) arasında ise negatif yönlü bir ilişki olduğunu bildirmektedir. Diğer yandan sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik, özgüveni düşürmekte (Stoeber, Feast ve Hayward, 2009), çaresizlik ve umutsuzluk hissini artırmakta (Flett,

Hewitt, Nepon, Sherry ve Smith, 2022) ve öznel iyi oluşu azaltmaktadır (Stoeber ve Childs, 2010). Sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik aynı zamanda, başkaları tarafından belirlenen standartların oldukça katı ve ulaşılamaz olduğunun düşünüldüğü durumlarda, bireylerin öfkelenmelerine, stres, anksiyete ve depresyon belirtileri göstermelerine de neden olmaktadır (Childs ve Stoeber, 2012; Hewitt ve Flett, 1991; Smith ve diğer., 2018). Dolayısıyla, başkalarının standartlarına göre ortaya çıkan sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliğin, çocukların kendileri tarafından belirlenmiş olan yaşam amaçları ile kendi yaşamlarına dair yaptıkları öznel bir değerlendirme olan yaşam doyumları arasındaki ilişkiye aracılık etmeyebileceği ifade edilebilir.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Çalışmanın birkaç sınırlılığı bulunmaktadır. İlk olarak, bu çalışmada katılımcılar yalnızca devlet okullarında öğrenim gören ilkökul 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Mevcut çalışmada ele alınan değişkenler, özel okullarda öğrenim gören ve farklı gelir düzeylerine sahip ailelerin çocukları ile de araştırılabilir. İkincisi, örneklemin tek bir şehirden toplanmış olmasıdır. Farklı şehirlerdeki katılımcılarla çalışma yeniden gerçekleştirilebilir. Çalışmanın nicel bir araştırması olması bir diğer sınırlılıktır. Gelecek çalışmalarda, değişkenler arasındaki ilişkiler nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yeniden incelenebilir.

Bu bulgular ayrıca, çocuklarda yaşam memnuniyetini teşvik etmeyi amaçlayan eğitimsel ve psikolojik müdahaleler için önemli çıkarımlara sahiptir. Yaşam hedeflerinin belirlenmesini teşvik etmek ve sağlıklı düzeyde kendine özgü mükemmeliyetçiliği desteklemek, çocukların daha güçlü bir amaç duygusu geliştirmelerine ve yaşamlarından doyum almalarına yardımcı olabilir. Öte yandan, çocukların başarı için dışsal motivasyon kaynaklarından ziyade içsel motivasyon kaynaklarına odaklanmalarına yardımcı olarak sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliğin olumsuz etkilerini azaltmak için çaba gösterilebilir.

Çalışma ayrıca, çocuklarda yaşam memnuniyeti, yaşam amacı belirleme ve mükemmeliyetçiliği etkileyen gelişimsel faktörleri anlamının önemini de vurgulamaktadır. Gelecekteki araştırmalar bu ilişkileri farklı popülasyonlarda daha fazla araştırabilir ve yaşam amacı belirleme ve mükemmeliyetçiliğin çocukların iyi oluşu üzerindeki uzun vadeli etkilerini inceleyebilir.

Sonuç

Sonuç olarak bu çalışma, çocuklarda yaşam doyumu, yaşam amacı belirleme ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkilere dair değerli bilgiler sunmaktadır. Sonuçlar, yaşam amacı belirlemenin yaşam doyumunu olumlu yönde etkilediğini, kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin bu ilişkiyi güçlendirdiğini, sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliğin ise güçlendirmede olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, çocukların anlamlı hedefler belirlemelerini desteklemenin ve genel iyilik hallerini artırmak için sağlıklı mükemmeliyetçilik geliştirmelerini sağlamanın önemini vurgulamaktadır.

Kaynakça

- Aldemir, A. ve Demir, Y. (2022). Çocuk ve Ergenlerde Yaşam Amacı Belirleme Ölçeği (ÇEYABÖ) geliştirme ve bir model çalışması. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 146-167.
- Altay, D. ve Ekşi, H. (2018). *Çocuklar İçin Yaşam Doyumu Ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması*. 5. Uluslararası Eğitim Bilimleri Sempozyumu'nda sunulan tam metin bildiri (ss. 354-362), İstanbul, Türkiye.
- Aydiner, B. B. (2011). *Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının alt boyutlarının genel öz-yeterlik yaşam doyumu ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Bacanlı, H. (2004). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Bauer, J. J. ve McAdams, D. P. (2010). Eudaimonic growth: Narrative growth goals predict increases in ego development and subjective well-being 3 years later. *Developmental Psychology*, 46(4), 761–772. doi:10.1037/a0019654
- Bento, C., Pereira, A. T., Azevedo, J., Saraiva, J., Flett, G. L., Hewitt, P. L., & Macedo, A. (2020). Development and validation of a short form of the Child–Adolescent Perfectionism Scale. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 38(1), 26-36. doi:10.1177/0734282919879834
- Bhatt, R., & Yadav, V. (2023). Perfectionism, Decision-Making, and Life-Satisfaction among Working Professionals. *International Journal of Interdisciplinary Approaches in Psychology*, 1(4), 21-35. doi:10.61113/ijiap.v1i4.105
- Blau, I., Goldberg, S., & Benolol, N. (2019). Purpose and life satisfaction during adolescence: the role of meaning in life, social support, and problematic digital use. *Journal of Youth Studies*, 22(7), 907-925. doi:10.1080/13676261.2018.1551614
- Burns, D. D. (1980). The perfectionist's script for self-defeat. *Psychology today*, 14(6), 34-52.
- Burrow, A. L., Sumner, R., & Ong, A. D. (2014). Perceived change in life satisfaction and daily negative affect: The moderating role of purpose in life. *Journal of Happiness Studies*, 15, 579-592. doi:10.1007/s10902-013-9436-9
- Childs, J. H., & Stoeber, J. (2012). Do you want me to be perfect? Two longitudinal studies on socially prescribed perfectionism, stress and burnout in the workplace. *Work & Stress*, 26(4), 347-364. doi:10.1080/02678373.2012.737547
- Çelik, H., Ekşi, H. ve Gülsu, N. (2017). Orta çocukluk döneminde güvenli bağlanma ile mükemmeliyetçiliğin çeşitli değişkenler bağlamında incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(47), 53-68.
- Chen, L., Zhong, M., Cao, X., Jin, X., Wang, Y., Ling, Y., Cen, W., Zhu, X., Yao, S., Zheng, X., & Yi, J. (2017). Stress and self-esteem mediate the relationships between different categories of perfectionism and life satisfaction. *Applied Research in Quality of Life*, 12(3), 593–605. doi:10.1007/s11482-016-9478-3
- Chen, X., Cai, Z., He, J., & Fan, X. (2020). Gender differences in life satisfaction among children and adolescents: A meta-analysis. *Journal of Happiness Studies*, 21, 2279-2307. doi:10.1007/s10902-019-00169-9
- Cotton Bronk, K., Hill, P. L., Lapsley, D. K., Talib, T. L., & Finch, H. (2009). Purpose, hope, and life satisfaction in three age groups. *The Journal of Positive Psychology*, 4(6), 500-510. doi:10.1080/17439760903271439
- Cunsolo, S. (2017). Subjective wellbeing during adolescence: A literature review on key factors relating to adolescent's subjective wellbeing and education outcomes. *Studi sulla Formazione*, 20, 81-94. doi:10.13128/Studi_Formaz-20941
- Çam, Z. ve Artar, M. (2014). Ergenlikte yaşam doyumu: Okul türleri bağlamında bir inceleme. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 23-46.
- Çapan, B. E. (2010). Relationship among perfectionism, academic procrastination and life satisfaction of university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5, 1665-1671. doi:10.1016/j.sbspro.2010.07.342
- Çivitci, A. (2009). İlköğretim öğrencilerinde yaşam doyumu: Bazı kişisel ve ailesel özelliklerin rolü. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 29-52.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. doi:10.1207/s15327965pli1104_01

- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542–575. doi:10.1080/13504851.2017.1361003
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49, 71–75. doi:10.1207/s15327752jpa4901_13.
- Diener, E., Oishi, S., & Tay, L. (2018). Advances in subjective well-being research. *Nature Human Behaviour*, 2(4), 253–260. doi:10.1038/s41562-018-0307-6
- Diener, E., Sandvik, E., Pavot, W. (2009). *Happiness is the Frequency, Not the Intensity, of Positive Versus Negative Affect*. In: Diener, E. (eds) Assessing Well-Being. Social Indicators Research Series, vol 39. Springer, Dordrecht. doi:10.1007/978-90-481-2354-4_10
- Disabato, D. J., Goodman, F. R., Kashdan, T. B., Short, J. L. ve Jarden, A. (2016). Different types of well-being? A cross-cultural examination of hedonic and eudaimonic well-being. *Psychological Assessment*, 28(5), 471–482. doi:10.1037/pas0000209
- Edwards, J. N., & Klemmack, D. L. (1973). Correlates of life satisfaction: A re-examination. *Journal of Gerontology*, 28(4), 497–502. doi:10.1093/geronj/28.4.497
- Field, A. (2024). *Discovering statistics using IBM SPSS Statistics* (6th ed.). California: SAGE Publications.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Besser, A., Su, C., Vaillancourt, T., Boucher, D., Munro, Y., Davidson, L. A., & Gale, O. (2016). The Child–Adolescent Perfectionism Scale: Development, psychometric properties, and associations with stress, distress, and psychiatric symptoms. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 34(7), 634–652. doi:10.1177/0734282916651381
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Nepon, T., Sherry, S. B., & Smith, M. (2022). The destructiveness and public health significance of socially prescribed perfectionism: A review, analysis, and conceptual extension. *Clinical Psychology Review*, 93, 102130. doi:10.1016/j.cpr.2022.102130
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Huyn, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. The McGraw-Hill Companies.
- Frankl, V. E. (1994). Duyulmayan anlam çığığı, psikoterapi ve hümanizm. (Çev.: Selçuk Budak). İstanbul: Öteki Yayınevi.
- Frankl, V. E. (2009). İnsanın anlam arayışı. (Çev.: Selçuk Budak). İstanbul: Okuyan Us.
- Fredrickson, B. L., Mancuso, R. A., Branigan, C. ve Tugade, M. M. (2000). Motivation and Emotion, 24(4), 237–258. doi:10.1023/a:1010796329158
- Gadermann, A.M., Schonert-Reichl, K.A. & Zumbo, B.D. (2010) Investigating validity evidence of the Satisfaction with Life Scale adapted for children. *Soc Indic Res*, 96, 229–247. doi:10.1007/s11205-009-9474-1
- Gravetter, F. J., & Forzano, L. B. (2018). *Research methods for the behavioral sciences* (6th ed.). Boston: Cengage.
- Gundelach, P., & Kreiner, S. (2004). Happiness and Life Satisfaction in Advanced European Countries. *Cross-Cultural Research: The Journal of Comparative Social Science*, 38(4), 359–386. doi:10.1177/1069397104267483
- Hamachek, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology: A Journal of Human Behavior*, 15(1), 27–33.
- Hayes, A. F. (2022). *Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis: A Regression-Based Approach* (Vol. 3). New York: The Guilford Press.

- Heisel, M. J., & Flett, G. L. (2004). Purpose in life, satisfaction with life, and suicide ideation in a clinical sample. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26, 127–135. doi:10.1023/B:JOBA.0000013660.22413.e0
- Heller, D., Watson, D., & Ilies, R. (2004). The role of person versus situation in life satisfaction: A critical examination. *Psychological Bulletin*, 130(4), 574–600. doi:10.1037/0033-2909.130.4.574
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: Conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(3), 456–470. doi:10.1037/0022-3514.60.3.456
- Hofer, J., & Chasiotis, A. (2003). Congruence of life goals and implicit motives as predictors of life satisfaction: Cross-cultural implications of a study of Zambian male adolescents. *Motivation and Emotion*, 27(3), 251–272. doi:10.1023/A:1025011815778
- Hollender, M. H. (1965). Perfectionism. *Comprehensive Psychiatry*, 6(2), 94–103. doi:10.1016/s0010-440x(65)80016-5
- Karataş, Z., & Uzun, K. (2021). Ergenlerin kendilerini, başkalarını ve durumları affetme eğilimlerinin yordanmasında mükemmeliyetçilik, yalnızlık ve öz-şefkatin etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 248-289. doi:10.21764/maeuefd.877884
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1996). Further examining the American dream: differential correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22(3), 280–287. doi:10.1177/014616729622300
- Kish, G. B., & Moody, D. R. (1989). Psychopathology and life purpose. *International Forum for Logotherapy*, 12(1), 40–45.
- Laurenti, H. J., Bruch, M. A., & Haase, R. F. (2008). Social anxiety and socially prescribed perfectionism: Unique and interactive relationships with maladaptive appraisal of interpersonal situations. *Personality and Individual Differences*, 45(1), 55-61. doi:10.1016/j.paid.2008.02.018
- Lucas, R. E. (2004, June). *Top-down and bottom-up models of life satisfaction judgments*. In 6th International German Socio-Economic Panel Study User Conference (Vol. 26).
- McMahon, D. M. (2004). From the happiness of virtue to the virtue of happiness: 400 B.C. – A.D. 1780. *Daedalus*, 133(2), 5–17. doi:10.1162/001152604323049343
- Myers, D. G., & Diener, E. (1995). Who is happy? *Psychological Science*, 6(1), 10–19. doi:10.1111/j.1467-9280.1995.tb00298.x
- Neugarten, B. L., Havighurst, R. J., & Tobin, S. S. (1961). The measurement of life satisfaction. *Journal of Gerontology*, 16, 134–143. doi:10.1093/geronj/16.2.134
- Olčar, D., Rijavec, M., & Ljubić Golub, T. (2019). Primary school teachers' life satisfaction: The role of life goals, basic psychological needs and flow at work. *Current Psychology*, 38(2), 320-329. doi:10.1007/s12144-017-9611-y
- Peterson, C., Park, N., & Seligman, M. E. P. (2005). Orientations to happiness and life satisfaction: The full life versus the empty life. *Journal of Happiness Studies: An Interdisciplinary Forum on Subjective Well-Being*, 6(1), 25–41. doi:10.1007/s10902-004-1278-z
- Proctor, C., Linley, P. A., & Maltby, J. (2010). Very happy youths: Benefits of very high life satisfaction among adolescents. *Social Indicators Research*, 98(3), 519–532. doi:10.1007/s11205-009-9562-2
- Reker, G. T., Peacock, E. J., & Wong, P. T. (1987). Meaning and purpose in life and well-being: A life-span perspective. *Journal of Gerontology*, 42(1), 44-49. doi:10.1093/geronj/42.1.44

- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52, 141–166. doi:10.1021/jf60138a019.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069–1081. doi:10.1037/0022-3514.57.6.1069
- Ryff, C. D., Keyes, C. L. M., & Hughes, D. L. (2003). Status inequalities, perceived discrimination, and eudaimonic well-being: Do the challenges of minority life hone purpose and growth? *Journal of Health and Social Behavior*, 44(3), 275–291. doi:10.2307/1519779
- Ryff, C. D., & Singer, B. H. (2006). Best news yet on the six-factor model of well-being. *Social Science Research*, 35(4), 1103–1119. doi:10.1016/j.ssresearch.2006.01.002
- Seligman, M. E. P. (2020). *Gerçek mutluluk*. Ankara: Serbest Kitaplar.
- Sezer, Ö ve Turgüt, E. (2019). Ergenlerde şükran, yaşam amaçları ve yaşam doyumunun bazı değişkenler açısından incelenmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1463-1491, doi:10.23891/efdyu.2019.168
- Sheldon, K. M., Elliot, A. J., Kim, Y. ve Kasser, T. (2001). What is satisfying about satisfying events? Testing 10 candidate psychological needs. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(2), 325–339. doi:10.1037/0022-3514.80.2.325
- Silverman, L. K. (1999). Perfectionism. *Gifted Education International*, 13(3), 216-225. doi:10.1177/026142949901300303
- Smith, M. M., Sherry, S. B., McLarnon, M. E., Flett, G. L., Hewitt, P. L., Saklofske, D. H., & Etherson, M. E. (2018). Why does socially prescribed perfectionism place people at risk for depression? A five-month, two-wave longitudinal study of the Perfectionism Social Disconnection Model. *Personality and Individual Differences*, 134, 49-54. doi:10.1016/j.paid.2018.05.040
- Solomon, R. C. ve Stone, L. D. (2002). On “positive” and “negative” emotions. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 32(4), 417–435. doi:10.1111/14685914.00196
- Steel, P., Schmidt, J., & Shultz, J. (2008). Refining the relationship between personality and subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 134(1), 138–161. doi:10.1037/0033-2909.134.1.138
- Stoeber, J., & Childs, J. H. (2010). The assessment of self-oriented and socially prescribed perfectionism: Subscales make a difference. *Journal of Personality Assessment*, 92(6), 577–585. doi:10.1080/00223891.2010.513306
- Stoeber, J., & Otto, K. (2006). Positive conceptions of perfectionism: Approaches, evidence, challenges. *Personality and Social Psychology Review*, 10(4), 295-319. doi:10.1207/s15327957pspr1004
- Stoeber, J., & Stoeber, F. S. (2009). Domains of perfectionism: Prevalence and relationships with perfectionism, gender, age, and satisfaction with life. *Personality and Individual Differences*, 46(4), 530–535. doi:10.1016/j.paid.2008.12.006
- Stoeber, J., Feast, A. R., & Hayward, J. A. (2009). Self-oriented and socially prescribed perfectionism: Differential relationships with intrinsic and extrinsic motivation and test anxiety. *Personality and Individual Differences*, 47(5), 423-428. doi:10.1016/j.paid.2009.04.014
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th ed.). Boston, MA: Pearson.

- Veenhoven, R. (2015). *The Overall Satisfaction with Life: Subjective Approaches (1)*. In: Glatzer, W., Camfield, L., Møller, V., Rojas, M. (eds) *Global Handbook of Quality of Life*. International Handbooks of Quality-of-Life. Dordrecht: Springer. doi:10.1007/978-94-017-9178-6_9
- Uz Başı, A. (2011). Dimensions of perfectionism in elementary school-aged children: Associations with anxiety, life satisfaction, and academic achievement. *Education & Science*, 36(162), 261-272.
- Waterman, A. S. (1993). Two conceptions of happiness: Contrasts of personal expressiveness (eudaimonia) and hedonic enjoyment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(4), 678–691. doi:10.1037/0022-3514.64.4.678
- Wang, Q., & Wu, H. (2022). Associations between maladaptive perfectionism and life satisfaction among Chinese undergraduate medical students: the mediating role of academic burnout and the moderating role of self-esteem. *Frontiers in Psychology*, 12, 774622. doi:10.3389/fpsyg.2021.774622
- Yıldırım, O. ve Balcı-Çelik, S. (2022). Çocuk-Ergen Mükemmeliyetçilik Ölçeği-Kısa Form: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 1-19. doi:10.17679/inuefd.858685

Introduction

Life satisfaction, defined as an individual's overall assessment of their life as meaningful and fulfilling, is a central topic in psychological and educational research. It is influenced by factors such as gender, socio-economic status, and family dynamics. Furthermore, an individual's sense of life purpose, or life goal determination, is a key contributor to life satisfaction. Life goal determination, which involves setting long-term personal goals, provides a sense of direction and enhances life satisfaction. The ability to establish and pursue meaningful goals is linked to improved psychological well-being and greater resilience to stress.

In recent years, perfectionism, particularly self-oriented and socially prescribed perfectionism, has been studied for its role in life satisfaction. Self-oriented perfectionism involves setting high standards for oneself and striving for success, while socially prescribed perfectionism is driven by the pressure to meet others' expectations. These two forms of perfectionism can significantly shape how individuals evaluate their lives. Self-oriented perfectionism may boost life satisfaction by driving goal achievement, whereas socially prescribed perfectionism can contribute to stress and anxiety due to external pressures.

Despite extensive research on these variables in adolescents and adults, studies involving children remain scarce. This study addresses that gap by exploring the relationships between life satisfaction, life goal determination, and perfectionism in children aged 8 to 11, specifically investigating how perfectionism mediates the link between life goal determination and life satisfaction.

Method

In this study, relational research design, which is one of the quantitative research designs, was used. The participants consist of 382 students (203 girls and 179 boys) from third and fourth grades in various public schools. The average age of the participants was 9.40 years (SD = 0.70), with ages ranging from 8 to 11. The participants were selected using a convenience sampling method due to accessibility and feasibility constraints.

Data were collected using the Satisfaction with Life Scale Children (SWLS-C), the Children's and Adolescents' Life Goals Scale (CA-LGS), and the Child-Adolescent Perfectionism Scale-Short Form (CAPS-SF).

Data collection was conducted in schools after obtaining ethical approval from the Ministry of Education and the XXX University's Ethics Committee. The forms were administered face-to-face, and participants completed them within 15-20 minutes. The data were analyzed using SPSS 23, and the hypotheses were tested through parallel mediation analysis using the PROCESS macro (model 4) with 5,000 bootstrap resamples and a 95% confidence interval (CI).

Results

Correlational analysis showed that life satisfaction was positively correlated with life goal determination ($r = 0.311, p < 0.01$), self-oriented perfectionism ($r = 0.255, p < 0.01$), and socially prescribed perfectionism ($r = 0.185, p < 0.01$). Life goal determination was also positively correlated with both self-oriented perfectionism ($r = 0.432, p < 0.01$) and socially prescribed perfectionism ($r = 0.369, p < 0.01$).

The results of the parallel mediation analysis revealed that life goal determination had a significant direct effect on life satisfaction ($B = 0.038, SE = 0.008, t = 4.643, p < 0.001$). Self-oriented perfectionism also had a significant positive effect on life satisfaction ($B = 0.204, SE = 0.082, t = 2.502, p < 0.05$), while socially prescribed perfectionism did not significantly predict life satisfaction ($B = 0.023, SE = 0.053, t = 0.668, p = 0.668$). The total indirect effect of life goal determination on life satisfaction was significant ($B = 0.011, SE = 0.004, 95\% CI [0.004, 0.018]$), indicating that self-oriented perfectionism mediated the relationship between life goal determination and life satisfaction. However, the mediation effect of socially prescribed perfectionism was not significant ($B = 0.001, SE = 0.003, 95\% CI [-0.005, 0.008]$).

The model explained 21.1% of the variance in life satisfaction ($R^2 = 0.211, F(6, 364) = 17.178, p < 0.001$), suggesting that life goal determination, self-oriented perfectionism, and socially prescribed perfectionism, along with control variables such as gender, socio-economic status, and parental attitudes, were significant predictors of life satisfaction.

Discussion

The findings of this study contribute to the understanding of the relationships between life satisfaction, life goal determination, and perfectionism in children. Consistent with previous research, life goal determination was found to be a significant predictor of life satisfaction. Children who set meaningful life goals and work towards achieving them experience higher levels of life satisfaction, likely due to the sense of direction and purpose that life goals provide. This supports existing literature that emphasizes the protective role of life goal determination in enhancing well-being and reducing the negative effects of stress and emotional challenges.

The study also found that self-oriented perfectionism played a mediating role in the relationship between life goal determination and life satisfaction. Children who exhibit self-oriented perfectionism may strive to achieve their goals by setting high standards for themselves, which can increase their sense of accomplishment and satisfaction with life. This aligns with previous studies suggesting that moderate levels of self-oriented perfectionism can be adaptive and promote positive outcomes, such as reduced stress and higher life satisfaction.

In contrast, socially prescribed perfectionism did not mediate the relationship between life goal determination and life satisfaction. This may be because socially prescribed perfectionism, which involves trying to meet the expectations of others, is more likely to lead to negative emotional outcomes such as anxiety, stress, and reduced well-being. Children who feel pressured to meet external standards may struggle with self-esteem and experience a lower sense of control over their achievements, which can negatively impact their overall life satisfaction.

The findings from this study offer valuable insights for educational and psychological strategies aimed at enhancing life satisfaction in children. Promoting life goal determination and cultivating balanced levels of self-oriented perfectionism can help children develop a clearer sense

of direction and greater life satisfaction. At the same time, it is essential to reduce the harmful effects of socially prescribed perfectionism by encouraging children to prioritize intrinsic motivations over external validation.

In conclusion, this research underscores the significance of understanding the specific developmental aspects that influence children's life satisfaction, goal-setting, and perfectionism. Future studies could benefit from investigating these dynamics in more diverse populations and assessing the long-term impact of life goal determination and perfectionism on children's overall well-being and life satisfaction.